

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Анна ПРИХОДЬКО

РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ, ЗУМОВЛЕНИХ КОНФЛІКТОМ: ВИМІР
СУЧАСНИХ СТАНДАРТІВ ООН.....264

Олена САМОЙЛЕНКО

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАЦІЇ У СФЕРІ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....268

Максим СМІРНОВ

ПЕРЕДАЧА ОСОБИ ДО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНИМ
ЗЛОЧИНАМ.....272

Валерій ШЕПІТЬКО, Михайло ШЕПІТЬКО

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....276

Секція 4

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У
БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ.....282**

Сергій АЛБУЛ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ, ПОВ'ЯЗАНОЮ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ.....282

Лариса БЄЛІК

ІНФОРМАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В КРИМІНАЛІСТИЦІ:
КОНЦЕПТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ.....287

Сергій КІЛІМІЧЕНКО

ВИЯВЛЕННІ НЕГАТИВНИХ ОБСТАВИН ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ
ПОДІЇ.....290

Андрій КУБАЄНКО

ADAPTIVE HYBRID POLICING MODEL (АНРМ) ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ
СТАНДАРТ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....294

Олександр ПОДОБНИЙ

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....298

Валерій ТІЩЕНКО

КРИМІНАЛЬНА СИТУАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ.....303

Шепітько Валерій

*доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук України,
заслужений діяч науки і техніки України,
Заслужений професор Національного юридичного університету імені Ярослава
Мудрого, Почесний професор Національного наукового центру «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
професор кафедри криміналістики Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0719-2152>
електронна адреса: shepitko.valery@gmail.com*

Шепітько Михайло

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
професор кафедри кримінального права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7164-8037>,
електронна адреса: shepitko.michael@gmail.com*

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ**

Тези присвячені проблемам використання міжнародного досвіду у здійсненні судово-експертної діяльності в структурі протидії організованих злочинності. Визначено істотні ознаки та особливості організованої та транснаціональної злочинності в сучасних умовах. Звернено увагу на необхідність застосування спеціальних знань, призначення та проведення судових експертиз, а також залучення іноземних судових експертів до розслідування злочинів, що вчиняються організованими групами (злочинними організаціями). Аргументовано необхідність міжнародної взаємодії та впровадження міжнародних стандартів у галузі судової експертизи.

Ключові слова: організована злочинна діяльність, транснаціональні злочини, судово-експертна діяльність, спеціальні знання, залучення іноземних судових експертів, спільна слідча група, міжнародні стандарти судово-експертної діяльності.

Valery Shepitko

*Doctor of Law, Professor, Academician of the National Academy of
Law Sciences of Ukraine, Honoured Researcher for Science and Technology of
Ukraine, Honoured Professor of the Yaroslav Mudryi National Law University,
Emeritus Professor of the National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius
Forensic Science Institute», Professor of the Criminalistic Department of Yaroslav
Mudryi National Law University, Kharkov, Ukraine*

Mykhaylo Shepitko

*Doctor of Law, Professor, Associate Member of the National Academy of
Law Sciences of Ukraine, Professor of the Criminal Law Department of Yaroslav
Mudryi National Law University, Kharkov, Ukraine*

**INTERNATIONAL EXPERIENCE IN IMPLEMENTING FORENSIC EXPERT
ACTIVITIES IN THE SYSTEM OF COMBATING ORGANIZED CRIME**

The theses are devoted to the problems of using international experience in carrying out forensic activities in the structure of combating organized crime. The essential signs and features of organized and transnational crime in modern conditions have been identified. Attention is drawn to the need to apply specialized knowledge, appoint and conduct forensic examinations, and involve foreign forensic experts in investigations of crimes committed by organized groups (criminal organizations). The need for international cooperation and the implementation of international standards in the field of forensic examination is argued.

Key words: organized criminal activity, transnational crimes, forensic expert activities, specialized knowledge, involvement of foreign forensic experts, joint investigation team, international standards of forensics.

Організована злочинність є складним явищем. Така злочинність характеризується здійсненням суспільно-небезпечної діяльності з боку організованих об'єднань (організованих груп, злочинних організацій, банд, терористичних організацій та ін.), що мають організаційно-управлінську структуру, злочинну професійну спрямованість, певне поширення кримінального впливу з метою одержання незаконних прибутків будь-яким способом. При цьому, істотними ознаками організованої злочинної діяльності є: 1) економічна (корислива) спрямованість, прагнення до монопольного впливу й контролю: організовані злочинні групи встановлюють монополію на надання незаконних послуг (ігорний бізнес, проституція, торгівля «живим товаром», «робота» з боржниками та ін.); незаконне виробництво і (чи) збут продукції або товарів (наркотичних засобів, психотропних речовин, вогнепальної зброї та боєприпасів, алкогольних напоїв тощо); використання можливостей легального бізнесу (участь у приватизації, у проведенні тендерів, створенні міжнародних фондів, кредитно-

банківських установ, придбання офшорних підприємств з метою легалізації незаконних доходів); 2) заняття злочинною діяльністю як професією; 3) високий ступінь консолідації кримінального середовища, наявність ієрархічних рівнів; 4) втягнення до злочинної діяльності службових осіб органів державної влади та управління (корумпованість); 5) наявність стійкого захисту протиправної діяльності; утворення «блоків захисту» з корумпованих службових осіб, відповідальних працівників органів влади, правоохоронних органів, тих чи інших структур; 6) конспіративність злочинної діяльності, певна її завуальованість і таємність; 7) можливість протидії іншим кримінальним структурам (кримінальна конкуренція) чи правоохоронним органам [1, с. 158-162].

У сучасних умовах особливо гостро постає проблема транснаціональної злочинності. Вона завдає шкоду не лише нормальному соціально-економічному існуванню суспільства, а й загрожує безпеці держав [2, с. 202-205]. На сьогодні можливо стверджувати й про наявність «кримінальних держав», в яких правлять злочинні режими, як найвищий рівень організованих об'єднань. У 2022 р. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію про визнання Росії терористичним режимом [3]. Держава-терорист має на меті чинити геноцид українців, вдається до масових убивств та інших злочинів в Україні. Діяльність тоталітарного режиму пов'язана із вчиненням найбільш тяжких злочинів: злочину агресії, злочину геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів.

Особливістю розслідування злочинів, що вчиняються організованими об'єднаннями, є необхідність використання сучасних науково-технічних засобів, інноваційних технологій, належного інформаційного забезпечення. Важливим є й звернення до застосування спеціальних знань, призначення та проведення судових експертиз, залучення іноземних судових експертів до розслідувань.

В Україні має вивчатися досвід інших країн світу у здійсненні судово-експертної діяльності та впроваджуватися міжнародні та європейські стандарти. У сучасних умовах розрізняють такі міжнародні стандарти судової експертизи: міжнародні стандарти правової регламентації судової експертизи [4, с. 31-40]; міжнародні наукові стандарти в судово-експертній сфері [5, с. 6]; міжнародні стандарти судової експертизи у механізмах міжнародної правової допомоги [6, с. 412-415] та ін.

Формування єдиних міжнародних стандартів щодо судово-експертної діяльності може реалізовуватися, на думку окремих науковців, різними шляхами, зокрема: обміном інформацією щодо науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок; проведенням наукових та науково-практичних заходів; координуванням діяльності у формі спільного розроблення методик судової експертизи; підвищенням кваліфікації кадрів; взаємним рецензуванням наукових розробок, експертних висновків; наданням науково-методичної, консультативної й технічної допомоги з питань наукової та експертної діяльності [5, с. 6]. Важливим є також й входження експертних установ до міжнародних (або європейських) судово-експертних мереж.

Section 3. International cooperation in the field of expert provision: experience and national practice

Стан міжнародного співробітництва у галузі судової експертизи пов'язаний із наближення України до єдиного європейського простору. У 2022 році з метою визначення шляхів оптимізації судово-експертної діяльності було проведено анкетування судових експертів державних спеціалізованих установ та інших експертів з відповідних галузей знань. Значна кількість опитаних експертів схиляються до думки про необхідність міжнародного співробітництва у галузі здійснення судово-експертної діяльності. Позитивну відповідь щодо необхідності у такому співробітництві надали 164 експерти (95,3%).

Закон України «Про судову експертизу» у розділі IV регламентує особливості міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. У статтях 22 та 23 Закону розглянуто порядок проведення судових експертиз за дорученням правомочної сторони чи органу іноземної держави, а також залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз. Розділом IX КПК України (Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження) передбачено проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій, виконання яких необхідне для досудового розслідування, судового розгляду під час міжнародного співробітництва, а розділом IX² КПК України врегульовано особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

Стаття 571 КПК України визначає порядок створення і діяльність спільних слідчих груп. Зокрема, у ч. 1 ст. 571 КПК України вказано, що для проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на територіях декількох держав, або якщо порушуються інтереси цих держав, можуть створюватися спільні слідчі групи. У ч. 4 цієї статті зазначено, що слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії виконуються членами спільної слідчої групи тієї держави, на території якої вони проводяться.

Питання створення спільних слідчих груп напряму пов'язано з залученням іноземних судових експертів до розслідування злочинів, оскільки у такому разі до такої групи входять також й судові експерти. Участь іноземних експертів в розслідуванні транснаціональних та інших злочинів передбачає запровадження міжнародних стандартів.

Значний вплив на судово-експертну діяльність відбувається внаслідок розвитку взаємовідносин у межах Європейської мережі судово-експертних установ (European Network of Forensic Institutions – ENFSI) [7], що охоплює участь у цій організації, питання стандартизації та уніфікації судово-експертної діяльності, проведення тематичних конференцій, семінарів та симпозіумів, обмін експертними методиками, технологіями і довідковими матеріалами [8, с. 114, 9, с. 130-134, 10, с. 97].

Керівні принципи ENFSI містять певні стандарти: етичні стандарти (Code of Practice); технічні інструкції, зокрема «Best Practice Manuals» з ДНК-аналізу, трасології, почеркознавства та ін.; керівництва, наприклад «Guidelines for Evaluative Reporting in Forensic Science» [11] тощо. Так, у керівництві «Guidelines

for Evaluative Reporting in Forensic Science» сформульовано вимоги до структури експертного висновку, логіки оцінки доказів, використання ймовірнісних моделей та викладення результатів у доступній формі для суду [6, с. 412-415].

Важливим аспектом для взаємодії в судово-експертній сфері також є програма обміну CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement Training) - Агенства Європейського Союзу з підготовки співробітників правоохоронних органів та судово-експертних установ, - що спрямована на зміцнення співпраці в боротьбі зі злочинністю за допомогою навчання та дає учасникам змогу ознайомитися з методами роботи інших країн, сприяючи зміцненню довіри й активізації взаємодії між працівниками правоохоронних органів та експертних організацій усієї Європи [5, с. 6].

Перелік використаних джерел:

1. Шепітько В. Ю. Проблеми формування методики розслідування злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами. Проблеми боротьби з організованою злочинністю в регіоні (на матеріалах Харківської та Полтавської областей): зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26-27 квітня 1999 р.). Харків: Право, 2000. С. 158-162.

2. Валюшок Д. Детермінанти транснаціональної злочинності. Новітні кримінально-правові дослідження: зб. наук. праць / відп. ред. О. В. Козаченко. Миколаїв: Іліон, 2017. С. 202-205.

3. ПАРЄ ухвалила резолюцію про визнання Росії терористичним режимом. Європейська правда. 2022. 13 жовтня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/10/13/7148626>

4. Костюченко О., Ахтирська Н. Міжнародні стандарти правової регламентації судової експертизи та їх впровадження в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2022. 3 (122). С. 31-40.

5. Ключев О. Міжнародні наукові стандарти в судово-експертній сфері України. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2022. Вип. 3 (28). С. 5-10.

6. Латковська П. П., Волощук О. Т. Міжнародні стандарти судової експертизи у механізмах міжнародної правової допомоги у контексті протидії злочину агресії та транснаціональній злочинності. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 5. С. 412-415. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-5/93>

7. European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). URL: https://www.euda.europa.eu/organization/european-network-forensic-science-institutes-enfsi_en

8. Заковирко О. М. Європейська мережа судово-експертних установ (ENFSI): історія створення та перспективи розвитку. Актуальні питання стандартизації судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні. Перспективи розвитку: матер. міжнар. наук.-практ. конф., присв. 105-річчю судової експертизи в Україні

Section 3. International cooperation in the field of expert provision: experience and national practice

та 95-річчю з дня народження академіка М. Я. Сегая (4-5 липня 2018 р.). Київ: КНДІСЕ Мінюст України, 2018. С. 114.

9. Клименко Н. І., Купрієвич О. А. Міжнародне співробітництво судово-експертних установ. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 4. С. 130-134.

10. Лопата О. Зміст, завдання та форми міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності. Visegrad Journal on Human Rights. 2016, № 3. Р. 97-103.

11. ENFSI Guideline for Evaluative Reporting in Forensic Science. 128 P. URL: https://enfsi.eu/wp-content/uploads/2016/09/ml_guideline.pdf